

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 P 027014 11 Rev
Banja Luka, 04.4.2012. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija: Darka Osmića, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Rose Obradović, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja N. Š. iz B. L., Ul. ... br. ..., zastupan po punomoćniku J. T., advokatu iz B. L., protiv tuženih: G. M. i S. M., oboje iz B. L., Ul. ... br. ..., koje zastupa punomoćnik M. P., advokat iz B. L., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 027014 10 GŽ od 30.9.2010. godine, na sjednici održanoj 04.4.2011. godine donio je

P R E S U D U

Revizija se djelimično usvaja, presuda Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 027014 10 GŽ od 30.9.2010. godine preinačava tako što se žalba tužitelja djelimično uvažava, presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 027014 05 P od 23.4.2010. godine preinačava tako da se obavezuje tužena G. M. da tužitelju isplati iznos od 10.870,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 19.12.2005. godine do isplate i naknadi joj troškove parničnog postupka u iznosu od 2.875,00 KM.

U ostalom dijelu (u pogledu odluke kojom se odbija tužbeni zahtjev u odnosu na tuženog S. M. i obavezu tužitelja da ovom tuženom naknadi troškove postupka) revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 027014 05 P od 23.4.2010. godine odbijen je, kao neosnovan, zahtjev tužitelja da se obavežu tuženi G. M. (u daljem tekstu: prvotužena) i S. M. (u daljem tekstu: drugotuženi) da mu na ime naknade štete solidarno isplate iznos od 10.870,00 KM sa pripadajućom zateznom kamatom od podnošenja tužbe do isplate i troškovima postupka. Obavezan je tužitelj da tuženima nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.140,00 KM.

Presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 P 027014 10 GŽ od 30.9.2010. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena, te je odbijen zahtjev tuženih za naknadu troškova žalbenog postupka.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava sa prijedlogom da se pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Tuženi nisu odgovorili na reviziju.

Revizija je djelimično osnovana.

Tokom postupka pokazalo se nespornim da je između tužitelja, kao kupca i prvotužene kao prodavca zaključen ugovor o prodaji putničkog motornog vozila marke „VW Golf 1HXO“, broj šasije: ..., broj motora: ..., proizveden 1995. godine; da je ugovorena kupoprodajna cijena u iznosu od 5.000,00 EVRA; da je tu cijenu tužitelj isplatio dana 25.01.2003. godine; da je na ime poreza na promet isplatio i iznos od 870,00 KM; da je predmetni ugovor zaključen posredstvom drugotuženog (sina prvotužene); da je predmetno vozilo oduzeto od D. T. (koji je istim upravljao na osnovu ovlaštenja koje mu je dao tužitelj), o čemu svjedoči potvrda MUP broj: 36/05 od 09.11.2005. godine; da je tužitelj o ovome odmah obavijestio tužene a zatim podigao tužbu, dana 19.12.2005. godine, kojom je pokrenuo ovu parnicu.

Tuženi su se tokom postupka branili navodima: da je predmetni automobil kupljen od izvjesnog D. T.1 protiv kojeg se vodi krivični postupak kod Osnovnog suda u Banjaluci pod brojem: 71 0 K 055310 09 K zbog krivičnog djela teške krađe, jer je predmetno vozilo otuđeno dana 29.12.1999. godine, u B. L., od G. A. i na njemu krivotvoren broj šasije; da ga je prvotužena nakon kupovine 2000. godine uredno registrovala na svoje ime, a zatim prodala tužitelju koji ga je takođe bez ikakvih problema registrovao na svoje ime i bez problema koristio sve do dana oduzimanja, te da stoga na njihovoj strani nema nesavjesnosti, slijedom čega ni odgovornosti za predmetnu štetu.

Nalazeći da tužitelj tokom postupka nije dokazao da je prvotužena znala da predmetno vozilo ima nedostatke koji dovode do ograničenja javnopravne prirode, odnosno nemogućnosti njegove registracije, a time i njegovog korištenja – nižestepeni sudovi odbijaju tužbeni zahtjev u odnosu na prvotuženu pozivom na odredbu člana 514. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, br. 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO), a u odnosu na drugotuženog zbog nedostatka pasivne legitimacije, jer da je on predmetno vozilo prodao tužitelju kao punomoćnik prvotužene, odnosno da je nastupao u njeno ime i za njen račun.

Nižestepene presude u dijelu kojim je odbijen zahtjev tužitelja u odnosu na prvotuženu, nisu zasnovane na zakonu.

Iz činjeničnih utvrđenja nižestepenih sudova proizlazi da je prvotužena u predmetnom pravnom poslu, zaključenom između nje i tužitelja, postupala kao prodavac i tužitelju prodala stvar na kojoj on ne može ostvariti pravo vlasništva jer je ta stvar ukradena pa prema tome opterećena pravom trećeg lica koje isključuje sticanje prava vlasništva tužitelja kao kupca na predmetnom putničkom vozilu, a on za postojanje toga prava trećeg nije znao niti je mogao znati. Prema tome, ne radi se samo o nedostatku javnopravne prirode iz člana 514. ZOO, za koji prodavac odgovara samo ako je za njega znao, kako pogrešno zaključuju nižestepeni sudovi uzimajući u obzir samo savjesnost prvotužene kao prodavca i zanemarujući savjesnost tužitelja kao kupca.

Saglasno zaključenom ugovoru o prodaji, prvotužena je bila dužna – kao vlasnik stvari (putničkog motornog vozila) koja je bila predmetom prodaje – da tužitelju, kao drugom ugovaraču, preda stvar koja nije opterećena pravom nekog trećeg, to jeste, da preda stvar bez pravnog nedostatka (sa ispravnim brojem šasije), o kojem govori odredba člana 508. stav 1. ZOO, na kojoj on može ostvariti vlasničko pravo (posjedovati, koristiti i registrovati predmetno putničko vozilo), što je svrha i cilj ugovora o prodaji (član 454. stav 1. istog zakona). Za takav pravni nedostatak tužitelju, u smislu spomenute odredbe člana 508. stav 1. odgovara isključivo prvotužena.

U slučaju pravnih nedostataka na kupljenoj stvari prodavac je dužan tu stvar osloboditi prava ili pretenzija treće osobe ili u zamjenu dati drugu stvar, ako se radi o stvari određenoj po rodu (član 509. ZOO), jer se u protivnom ugovor smatra raskinutim po samom zakonu (član 510. stav 1. ZOO). Nije sporno da je tužitelj odmah po oduzimanju predmetnog vozila (po saznanju da isto ima nedostatak zbog kojeg se ne može registrovati i upotrebljavati), obavjestio tužene koji nisu otklonili nedostatak slijedom čega se ugovor o prodaji, zaključen između prvotužene i tužitelja, smatra raskinutim po sili zakona.

Učinak raskida ugovora sastoji se u tome da svaka strana vrati ono što je primila (član 132. stav 2. ZOO), a strana koja nije odgovorna za raskid ima pravo i na naknadu štete (član 132. stav 1. u vezi sa članom 124. ZOO).

Temeljem naprijed spomenutih zakonskih odredbi, budući da je tokom postupka utvrđeno da je tužitelj na ime kupoprodjne cijene isplatio iznos od 5.000,00 EVRA (što odgovara vrijednosti od 10.000,00 KM) stoji obaveza prvotužene, u čije ime i za čiji račun je ovaj iznos primio drugotuženi, da taj iznos vrati tužitelju, kao i iznos od 870,00 KM dat na ime poreza na promet (o čemu svjedoče priložene uplatnice čijoj valjanosti i visini tuženi nisu prigovarali), koji za tužitelja predstavlja štetu iz člana 510. stav 3. ZOO.

Saglasno odredbi člana 132. stav 5. ZOO strana koja u slučaju raskida ugovora vraća novac dužna je platiti zateznu kamatu od dana kada je isplatu primila. Tužitelj je tražio kamatu od dana utuženja (a ne od dana kada je novac dao) slijedom čega mu je na dosuđeni iznos glavnog potraživanja valjalo dosuditi i zakonsku zateznu kamatu od 19.12.2005. godine (dan podnošenja tužbe), na osnovu odredbe člana 277. stav 1. ZOO.

Navodi prvotužene isticani tokom postupka, kojima objašnjava kako i na koji način je došla u posjed predmetnog putničkog motornog vozila, kupovinom od D. T.1 (pri čemu se, usput rečeno, ovo lice uopšte ne spominje u ugovoru o prodaji koji je prvotužena zaključila sa Auto kućom Nisan iz K. od koje je kupila predmetno vozilo, dana 27.02.2000. godine), nije od uticaja na rješenje ovoga spora i između ovih parničnih stranaka, jer je u predmetnom pravnom poslu, koji je definisan odredbom člana 454. ZOO, prvotužena prodala stvar na kojoj se ne može ostvariti pravo vlasništva, zbog pravnog nedostatka, za koji nedostatak tužitelju kao kupcu, odgovara isključivo ona kao prodavac, u smislu spomenute odredbe člana 508. stav 1. ZOO.

Za razliku od naprijed izloženog, nižestepeni sudovi nisu pogriješili kada su odbili tužbeni zahtjev u odnosu na drugotuženog jer je tokom postupka utvrđeno da je on nastupao samo kao punomoćnik prvotužene, zbog čega nema njegove pasivne

legitimacije u ovom sporu. Uostalom, navodima revizije se posebno i izričito ne ukazuje zašto bi pobijana presuda bila nepravilna i nezakonita i u ovom dijelu, iako je predloženo da se drugostepena presuda u cjelini ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Naprijed izloženo ukazuje da su nižestepeni sudovi na pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje pogrešno primjenili materijalno pravo kada su odlučivali o tužbenom zahtjevu u odnosu na prvotuženu, zbog čega je u ovom dijelu valjalo preinačiti nižestepene presude kao u izreci, na osnovu odredbe člana 250. stav 1. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 58/03, 85/03, 47/05, 63/07 i 49/09 – u daljem tekstu: ZPP), a u ostalom dijelu reviziju odbiti na osnovu odredbe člana 248. istog zakona.

Kada sud preinači odluku protiv koje je podnjet pravni lijek, saglasno odredbi člana 397. stav 2. ZPP, odlučiće o troškovima cijelog postupka. O zahtjevu za naknadu troškova sud će odlučiti u presudi ili rješenju kojim se završava postupak pred tim sudom (član 396. stav 3. ZPP). O naknadi troškova odlučuje sud na određeni zahtjev stranke bez raspravljanja (član 396. stav 1. ZPP). Zahtjev za naknadu troškova mora biti jasan opredjeljen i blagovremen (član 396. stav 2. ZPP).

Tužitelj je uspio u sporu u odnosu na prvotuženu, pa mu je shodno odredbi člana 386. stav 2. ZPP, u vezi sa članom 397. stav 2. istog zakona, na ime troškova postupka, na teret prvotužene, dosuđen ukupan iznos od 2.875,00 KM. Troškovi se odnose na troškove pristupa na četiri ročišta po punomoćniku advokatu; na naknadu za vrijeme, zbog odsustva iz kancelarije; paušal od 25% i naknade na ime uplaćene takse na presudu. Dosuđeni iznosi na ime naknade za rad punomoćnika advokata obračunati su u skladu sa odredbama Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 68/05) primjenom odredbe člana 387. stav 2. ZPP, imajući u vidu vrijednost spora. U spisu postoji dokaz da je uplaćena samo taksa na presudu u visini od 200,00 KM pa je taj iznos dosuđen na ime troškova plaćanja sudske takse. Troškove žalbenog postupka tužitelj nije tražio a time ni opredjelio njihovu visinu. Troškove povodom sastava revizije je opredjelio ali nije zahtjevao njihovo plaćanje.

Predsjednik vijeća
Darko Osmić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić